TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC QUAN HOA, QUẬN CẦU GIẤY, THÀNH PHỐ HÀ NỘI THEO HƯỚNG PHỐI HỢP CÁC LỰC LƯỢNG GIÁO DỤC

Ngô Xuân Hiếu, Nguyễn Phương Anh
Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: *Hoạt động trải nghiệm của học sinh nói chung và học sinh ở trường tiểu học Quan Hoa, quận Cầu Giấy, thành phố Hà Nội nói riêng được tổ chức rất đa dạng, phong phú, bằng nhiều hình thức khác nhau: Hoạt động khám phá hình thành tri thức, kỹ năng mới; hoạt động nghiên cứu khoa học, thực hành nghề nghiệp, hoạt động gắn với rèn luyện đạo đức, kỹ năng sống của học sinh;... Qua các hoạt động đó, nhà trường và GV đã góp phần hình thành tri thức, kỹ năng mới cho học sinh hoặc củng cố, phát triển kiến thức, kỹ năng đã tích lũy được ở người học, giúp học sinh phát triển năng lực hành động cũng như tư duy sáng tạo, kỹ năng làm việc nhóm. Tuy nhiên hoạt động trải nghiệm theo hướng phối hợp các lực lượng giáo dục chưa được quan tâm nên không huy động được sự tham gia của các lực lượng giáo dục. Ban giám hiệu cần xây dựng kế hoạch phân công cụ thể chức năng nhiệm vụ cho từng lực lượng giáo dục. Giáo viên chủ nhiệm phối hợp chặt chẽ với cha mẹ học sinh, giáo viên chuyên biệt, tổng phụ trách Đội, các tổ chức xã hội có liên quan để tổ chức hoạt động trải nghiệm và hỗ trợ, giám sát việc rèn luyện của học sinh lớp mình.*

Từ khóa: *Hoạt động trải nghiệm, học sinh tiểu học, lực lượng giáo dục, trường tiểu học.*

Nhận bài ngày 20.05.2025; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 25.07.2025
Liên hệ tác giả: Ngô Xuân Hiếu; email: nxhieu@daihocthudo.edu.vn

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ngày nay, trong thời đại phát triển mạnh mẽ của công nghệ số và toàn cầu hóa, giáo dục toàn diện cho con người càng trở nên cấp thiết. Đặc biệt trong điều kiện nước ta hiện nay, yêu cầu hội nhập nền kinh tế tri thức của nhân loại càng đưa giáo dục lên tầm cao mới, nhiệm vụ mới, là phải đáp ứng nguồn nhân đáp ứng với nhu cầu xã hội, đó là đào tạo ra những người vừa hồng, vừa chuyên, năng động, sáng tạo, có trình độ tri thức và năng lực thực tiễn cao. Kết hợp và phát huy đầy đủ vai trò của xã hội, các đoàn thể, nhà trường, gia đình, từng tập thể lao động và cộng đồng dân cư trong việc chăm lo xây dựng con người Việt Nam giàu lòng yêu nước; có ý thức làm chủ, trách nhiệm công dân; có tri thức, sức khoẻ, lao động giỏi; sống có văn hóa; có tinh thần quốc tế chân chính [1].

Tuy vậy, tại các trường tiểu học của quận Cầu Giấy nói chung và trường tiểu học Quan Hoa nói riêng trong những năm qua chủ yếu quan tâm đến hoạt động dạy học, quan tâm chưa đầy đủ đến hoạt động giáo dục, HĐTN của HS chưa được đầu tư cả về trí tuệ, thời gian và nguồn lực, dẫn tới tình trạng HS học gạo, giỏi lý thuyết, hạn chế về kỹ năng thực hành, kỹ năng sống, năng lực thích ứng chưa cao. HĐTN của HS còn mang tính hình thức, chưa có sự phối hợp giữa các lực lượng giáo dục, mặc dù vai trò của cộng đồng và gia đình là yếu tố được đánh giá cao trong giáo dục thông qua HĐTN. Công tác quản lý HĐTN vẫn còn một số hạn chế, tồn tại, trước hết là sự thiếu hụt về cơ chế phối hợp rõ ràng giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng; Bên cạnh đó, nguồn lực dành cho hoạt động này còn hạn chế, đặc biệt là về cơ sở vật chất (CSVC), trang thiết bị và đội ngũ GV có chuyên môn về hướng nghiệp; Năng lực quản lý của đội ngũ cán bộ quản lý (CBQL) và GV cúng là một

vấn đề cần được quan tâm, bởi nhiều người trong số họ chưa được trang bị đầy đủ kiến thức và kỹ năng để quản lý hoạt động trải nghiệm một cách hiệu quả; Cuối cùng, nhận thức của phụ huynh về vai trò, tầm quan trọng của hoạt động này còn hạn chế, nhiều người chưa nhận thức đầy đủ về vai trò của mình trong việc hỗ trợ con em mình.

2. NỘI DUNG

2.1. Khái niệm và các lực lượng tham gia tổ chức hoạt động trải nghiệm ở trường tiểu học

2.1.1. Khái niệm hoạt động trải nghiệm

HĐTN là các hoạt động giáo dục được tiến hành đồng thời với hoạt động dạy học trong nhà trường phổ thông. HĐTN là một phận của quá trình giáo dục, được tổ chức ngoài giờ học với các hình thức đa dạng, phong phú. Hoạt động này bổ sung, hỗ trợ cho hoạt động dạy học. Đây là các hoạt động giáo dục có mục đích, có tổ chức, được thực hiện trong hoặc ngoài nhà trường nhằm khơi dậy các tiềm năng, phát triển các phẩm chất, nuôi dưỡng ý thức sống tự lập, sự quan tâm chia sẻ tới những người xung quanh của học sinh. Đặc thù của hoạt động này là tập trung vào các hoạt động thực hành, học sinh phát huy được vai trò chủ thể, được chủ động tham gia vào tất cả các khâu của quá trình hoạt động: từ thiết kế hoạt động đến chuẩn bị, thực hiện, đánh giá kết quả hoạt động; được bày tỏ quan điểm, ý tưởng, được đánh giá và tự đánh giá dựa trên những HĐTN.

Chương trình giáo dục phổ thông 2018 đã định nghĩa *"Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục, trong đó, dưới sự hướng dẫn và tổ chức của nhà giáo dục, từng cá nhân học sinh được trực tiếp hoạt động thực tiễn trong nhà trường hoặc trong xã hội dưới sự hướng dẫn và tổ chức của nhà giáo dục, qua đó phát triển tình cảm, đạo đức, phẩm chất nhân cách, các năng lực và tích luỹ kinh nghiệm riêng cũng như phát huy tiềm năng sáng tạo của cá nhân"* [2].

Tác giả Lê Huy Hoàng trong nghiên cứu về hoạt động trải nghiệm sáng tạo cũng cho rằng: *"Hoạt động trải nghiệm là hoạt động có động cơ, có đối tượng để chiếm lĩnh, được tổ chức bằng các việc làm cụ thể của học sinh, giúp em huy động ổng hợp kiến thức, kỹ năng của các môn học cũng như các lĩnh vực giáo dục khác nhau để trải nghiệm đời sống thực tiễn gia đình, nhà trường và xã hội; tham gia vào tất cả các khâu của quá trình vận động, từ thiết kế hoạt động đến chuẩn bị, thực hiện và đánh giá kết quả hoạt động"* [3].

Từ những phân tích nêu trên về HĐTN và hướng nghiên cứu của đề tài, chúng tôi cho rằng: "*Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục, chủ yếu là các hoạt động thực hành, đặt dưới sự hướng dẫn và tổ chức của cơ sở giáo dục phổ thông, có sự tham gia của nhiều lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường; học sinh là chủ thể, tham gia vào tất cả các khâu của quá trình hoạt động, qua đó tự khám phá, điều chỉnh bản thân, tích lũy kinh nghiệm, chuẩn bị một số năng lực cơ bản của người lao động tương lai và người công dân có trách nhiệm".*

2.1.2. Các lực lượng tham gia tổ chức hoạt động trải nghiệm ở trường tiểu học

Có thể nói, bất kỳ một hoạt động giáo dục nào cũng đều cần phải có các nguồn lực cần thể để tổ chức thực hiện đạt mục tiêu đề ra. tổ chức hoạt động giáo dục trải nghiệm cần có sự chung tay của nhiều lực lượng cộng đồng khác nhau. Mỗi lực lượng cộng đồng có tiềm năng, thế mạnh riêng. Tùy nội dung, tính chất từng hoạt động mà sự tham gia của các lực lượng có thể là trực tiếp hoặc gián tiếp (như có thể hỗ trợ về kinh phí, phương tiện, địa điểm tổ chức hoạt động hoặc đóng góp về chuyên môn, trí tuệ, chất xám hay sự ủng hộ về tinh thần).

Chủ thể hoạt động trải nghiệm ở trường tiểu học là những giáo viên và các tập thể với tư cách là nhà giáo dục trong và ngoài trường tiểu học, gồm: Ban giám hiệu nhà trường, GV trường tiểu học, Tổng phụ trách Đội, phụ huynh, cán bộ Phòng GD&ĐT chuyên trách bậc học tiểu học và các tổ chức xã hội khác trong đó, chủ thể quan trọng nhất là GV thông qua các hoạt động dạy học và hoạt động giáo dục…

Ban Giám hiệu: Đóng vai trò là người quản lý, phê duyệt kế hoạch, chỉ đạo tổ chức, điều hành, tổng kết, rút kinh nghiệm về hoạt động trải nghiệm ở trường tiểu học. Ban Giám hiệu cần có kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ nhận thức các kỹ năng tổ chức HĐTN cho đội ngũ GV, bố trí thời gian, kinh phí cho việc đào tạo, bồi dưỡng, cho việc tổ chức các hoạt động giáo dục trải nghiệm

Hiệu trưởng nhà trường: Là người trực tiếp chỉ đạo phát triển chương trình nhà trường do đó là người trực tiếp chỉ đạo lập kế hoạch, phê duyệt Kế hoạch, tổ chức triển khai thực hiện, hướng dẫn, kiểm tra, giám sát, tổng hợp kết quả thực hiện hoạt động trải nghiệm trong trường tiểu học.

Tổ trưởng tổ chuyên môn: Đề xuất, lập Kế hoạch giáo dục Hoạt động trải nghiệm đối với loại hình trải nghiệm thường xuyên theo chủ đề, sinh hoạt lớp.

Tổng phụ trách Đội thiếu niên tiền phong Hồ Chí Minh: Thiết kế các hoạt động cũng như các tiêu chí, biểu mẫu của Đội ở nhà trường và phối hợp với các lực lượng trong và ngoài trường, gắn với đặc điểm đặc trưng của địa phương, tạo điều kiện nhiều nhất và tốt nhất có thể để Đội viên, thiếu niên tham gia nhiều hoạt động phong trào học tập, vui chơi bổ ích, giúp các em phát triển một nhân cách toàn diện cũng như tạo hứng thú cho các em.

Giáo viên chủ nhiệm: Mỗi giáo viên trong tổ, khối đều phải góp phần vào xây dựng Kế hoạch giáo dục Hoạt động trải nghiệm của tổ, khối mình. Thông qua việc nghiên cứu Chương trình và kế hoạch năm học, thảo luận tại tổ chuyên môn,… mỗi giáo viên sẽ đóng góp các ý kiến vào xây dựng kế hoạch. Các ý kiến này dựa trên kiến thức, kinh nghiệm cá nhân giáo viên có được trong quá trình giảng dạy và tổ chức hoạt động giáo dục sẽ góp phần xây dựng một Kế hoạch giáo dục Hoạt động trải nghiệm phù hợp để triển khai thực hiện trên thực tế.

Giáo viên cần nắm rõ các công việc và nhiệm vụ đặt ra trong kế hoạch để thực hiện theo đúng lịch trình. Đồng thời, mỗi giáo viên cụ thể hoá mục tiêu, nội dung, phương pháp,… giáo dục đảm bảo tính khả thi, phù hợp với đặc điểm học sinh, với hoàn cảnh và điều kiện thực tế của lớp mình nhằm thúc đẩy sự tiến bộ của cả lớp và của từng học sinh để thực hiện các nhiệm vụ một cách hiệu quả. Phối hợp chặt chẽ với cha mẹ học sinh, giáo viên chuyên biệt, tổng phụ trách Đội, các tổ chức xã hội có liên quan để tổ chức các hoạt động trải nghiệm và hỗ trợ, giám sát việc rèn luyện của học sinh lớp mình.

Cha mẹ học sinh: là những người đồng hành cùng giáo viên trong hoạt động dạy học và giáo dục; tham gia đóng góp ý kiến vào kế hoạch, biện pháp triển khai thực hiện, đóng góp nhân lực và tài lực cho các hoạt động trải nghiệm.

Cán bộ Phòng GD&ĐT chuyên trách bậc học tiểu học: Là người nắm vững các văn bản pháp lý chỉ đạo hoạt động trải nghiệm, do đó, cùng với Hiệu trưởng các trường tiểu học, họ có khả năng tham mưu phù hợp với lãnh đạo cấp trên để hoàn thiện văn bản này và chỉ đạo các trường tiểu học thực hiện hoạt động trải nghiệm.

Các tổ chức chính trị, xã hội khác: Chính quyền địa phương, Hội Khuyến học, Hội Phụ nữ, Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Cựu chiến binh, các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp ở địa phương, các nhà hoạt động xã hội, những nghệ nhân, những người lao động tiêu biểu ở địa phương,…là những lực lượng đóng góp về nhân lực, tài lực, vật lực cũng như cùng tham gia tổ chức hoạt động trải nghiệm ở trường tiểu học [4]

2.2. Thực trạng tổ chức hoạt động trải nghiệm ở trường tiểu học Quan Hoa, quận Cầu Giấy, thành phố Hà Nội theo hướng phối hợp các lực lượng giáo dục

2.2.1. Tổ chức khảo sát thực trạng

Tiến hành khảo sát nhằm đánh giá chính xác, khách quan thực trạng tổ chức hoạt động trải nghiệm theo hướng phối hợp các lực lượng giáo dục ở trường tiểu học Quan Hoa, quận Cầu Giấy, thành phố Hà Nội.

Đối tượng khảo sát: Nhóm tác giả tiến hành khảo sát 120 đối tượng thuộc trường tiểu học Quan Hoa, quận Cầu Giấy, thành phố Hà Nội bao gồm:

-12 Cán bộ quản lý (ban giám hiệu,cán bộ phòng giáo dục, tổ trưởng chuyên môn).

- 42 CB (Giáo viên, nhân viên).

- 66 Cha mẹ học sinh.

2.2.2. Thực trạng thực hiện mục tiêu HĐTN cho HS tại trường TH Quan Hoa, quận Cầu Giấy, thành phố Hà Nội Nội theo hướng phối hợp các lực lượng giáo dục

Qua khảo sát ý kiến của các lực lượng giáo dục về thực trạng mức độ thực hiện các mục tiêu của tổ chức HĐTN đã đề ra, kết quả thu được thể hiện ở bảng số liệu sau: